
Perspectives de futur

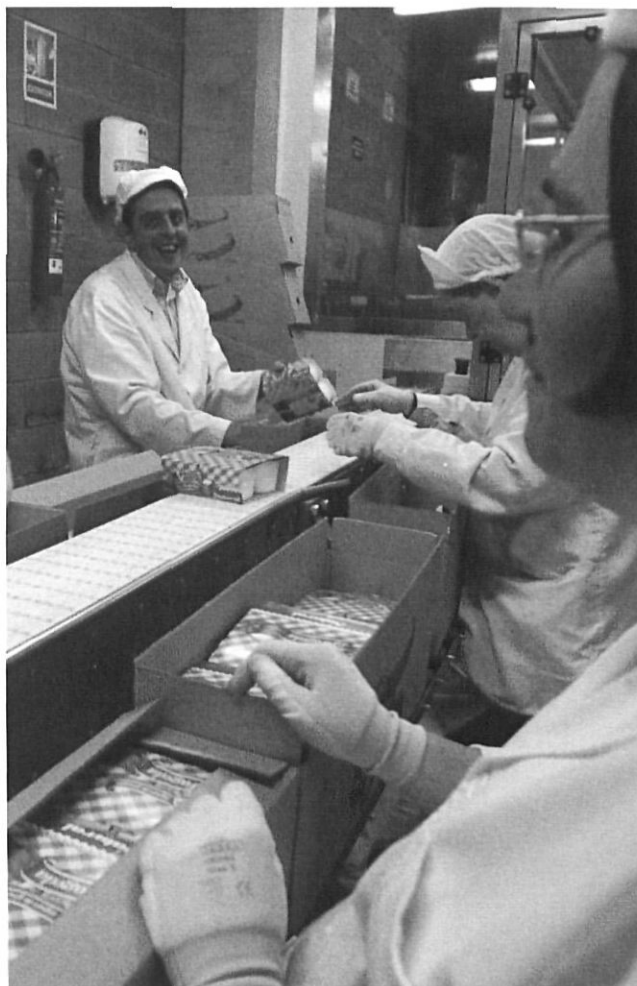
Les iniciatives presentades en aquest article constitueixen, *sens dubte, una petita mostra de la vitalitat i consolidació d'un segment molt important de l'economia social a les comarques gironines*. Per una banda, iniciatives d'inserció laboral i social a través del desenvolupament d'activitats econòmiques i, per l'altra, empreses socials en l'àmbit de la comercialització de producció agrària ecològica a la recerca d'una millor qualitat alimentària i de respecte al medi-ambient.

Es tracta d'iniciatives d'un interès social inqüestionable i amb un fort potencial de creixement, però també amb reptes importants a afrontar, fruit dels canvis accelerats en un món que cada vegada se'ns fa més petit.

Pel que fa a les seves potencialitats, val a dir que la globalització, aquesta paraula tan sobreutilitzada, porta com a conseqüència un increment elevat de la competència, la qual cosa genera una forta pressió sobre els recursos humans perquè es formin i es qualifiquin, per ser més «competitius» i adaptar-se a les noves necessitats de les empreses i organitzacions. Cal una formació continuada, un reciclatge professional, un aprenentatge de les noves tecnologies, etc. Dins aquest nou context, són molts els que no poden seguir i es queden fora del mercat, sobretot els que per raons socials, de salut i/o de discapacitació, parteixen d'una clara situació d'inferioritat respecte de la majoria. En aquests casos, les empreses d'inserció social esdevindran probablement la millor alternativa. Òbviament també hi ha els que, per raons ideològiques o d'altra mena no volen seguir i cerquen fórmules i maneres diferents, més socials i democràtiques, de guanyar-se la vida, i que les podran trobar a partir del cooperativisme, de l'associacionisme, de les mutualitats, etc.

Per altra banda, les limitacions de l'estat del benestar són prou conegudes. Recursos sempre insuficients, necessitat d'equilibrar despeses i ingressos, etc. En aquesta lògica, òbviament, les empreses socials i sobretot les d'inserció esdevenen l'opció més «barata» i assumible d'atenció social als col·lectius més desfavorits.

Joaquím Aiguafreda

Per això, l'Estat i la societat en el seu conjunt han de ser conscients i tenir clar que aquestes empreses socials han d'estar protegides, principalment les empreses d'inserció social (han de rebre les ajudes i el suport necessari per cobrir el dèficit de productivitat dels seus treballadors i el treball d'atenció social que s'està fent), *no només perquè desenvolupen una feina d'interès general i social, sinó perquè ho fan d'una manera digna i acceptable per les persones que hi participen i se'n beneficien.*

Quant a les empreses socials amb activitats relacionades amb el medi ambient i el foment de la sostenibilitat, el que es pretén és gairebé la quadratura del cercle. En aquest sentit, el que s'intenta aconseguir és la triple sostenibilitat: la social, la mediambiental i l'econòmica. Òbviament, si es té en compte la *cada vegada més àmplia consciència social de la necessitat ineludible de caminar i invertir en aquesta direcció*, conjuntament amb el poder creixent dels consumidors, és previsible que la demanda de productes i serveis proveïts per aquest tipus d'empreses continuï augmentant. Les experiències d'aquesta mena que es presenten en aquest dossier, com L'Encant i la cooperativa El Rebost, són la prova més evident de l'evolució positiva que està experimentant el sector.

També són positives les perspectives de les empreses socials pel que fa a la creació de nous llocs de treball, atès que, segons el *Llibre blanc de l'economia social a Catalunya*, la majoria d'aquestes empreses, *en actuar preferentment en el que s'anomena els nous filons d'ocupació i en l'àmbit de la prestació de serveis a les persones*, són intensives en mà d'obra, i per tant el creixement empresarial bàsicament s'afronta a través de la creació de nou personal i no tant segons la productivitat.

Ara bé, no tot són flors i violes: la majoria d'empreses socials i d'inserció catalanes i gironines són de petita dimensió (pimes), sovint molt dependents de les subvencions o ajuts de les Administracions públiques, cosa que les fa molt vulnerables si es produeixen canvis en les polítiques i/o de criteris pel que fa a la concessió d'ajuts i subvencions. En aquest sentit, es fa palesa la necessitat

que tenen aquestes empreses de fer un gran esforç per diversificar les seves fons de finançament, utilitzant totes les fórmules possibles (el mecenatge, l'esponsorització...) que ja s'estan portant a terme amb èxit a d'altres països i també a casa nostra.

A més a més, sense un finançament públic i privat suficient hi ha el perill que s'imposi l'obsessió per ser competitius en el mercat per sobre de tot i es puguin arribar a desvirtuar alguns dels principals objectius socials pels quals varen ser fundades. D'aquí la necessitat esmentada abans que es creïn els mecanismes de finançament compensatori necessaris, per tal de situar aquestes empreses en igualtat de condicions per poder competir en el mercat.

Un altre punt feble el constitueix la petita dimensió de les entitats, com ja s'ha dit abans, i la insuficient cooperació i col·laboració tant entre les empreses del mateix sector com entre les del conjunt de l'economia social. És evident que aquest fet significa un entrebanc per a la promoció i el desenvolupament de la innovació i de l'experimentació necessàries que requereix qualsevol iniciativa social i empresarial.

Per això, és molt important potenciar el treball en xarxa, la col·laboració i l'intercanvi entre les empreses del sector, tant a nivell nacional com internacional. Hi ha exemples de bones pràctiques en aquest sentit a casa nostra i a la resta d'Europa. El Grup Clade, creat fa poc per un conjunt de cooperatives catalanes –entre les quals la cooperativa La Fageda de la Garrotxa– per treballar tot una sèrie de temes en comú, significa un pas en la bona direcció per reforçar i consolidar el sector. A Itàlia, per exemple, gràcies a la creació de consorcis sectorials i nacionals formats per

la unió de cooperatives s'ha aconseguit que l'economia social italiana sigui una de les més fortes d'Europa.

Ja per concloure, es pot afirmar que en la mesura que aquestes iniciatives socials gironines a través de la mobilització de tots els recursos de què disposen, i que són molts, siguin capaces d'anar adaptant i modernitzant les seves organitzacions als nous reptes que es plantegen avui dia, obriran un potencial de creixement molt important, sobretot perquè tenen les habilitats i capacitats de respondre adequadament a necessitats i demandes socials de primer ordre.

Joaquim Aiguabella, *Gabinet d'Estudis Socials, SCCL.*

